

ACADEMIA ROMÂNĂ

15 martie 2021

Precizare a Secției de Arte, Arhitectură și Audiovizual privind patrimoniul Constantin Brâncuși

Ziua de naștere a lui Constantin Brâncuși, 19 februarie, a devenit zi națională, prilej bine-venit de omagiere a sculptorului român, recunoscut pe plan mondial ca deschizător de noi drumuri în arta modernă.

Este însă de datoria noastră să atragem atenția atunci când, în astfel de ocazii, dar nu numai, spațiul public este invadat de afirmații care falsifică grav biografia brâncușiană și induc în eroare opinia publică. Una dintre acestea este afirmația potrivit căreia Brâncuși ar fi donat statului român atelierul său cu tot conținutul, donație ce ar fi fost refuzată de către Academia Română.

Procesul verbal al ședinței Secțiunii de Știința Limbii, Literatură și Artă a Academiei Române din 7 martie 1951, invocat de către cei ce susțin, fără nici o bază documentară, existența unei oferte de donație, consemnează, de fapt, desfășurarea unei ședințe obișnuite, care începe cu prezentarea raportului de activitate pe luna precedentă și continuă cu o discuție între membrii secției despre opera lui Paciurea și Brâncuși, privite în cadrul distincției care se făcea în epocă între realism și formalism. Opiniile participanților sunt uneori doar subiective, altele conjuncturale și oportuniste.

În acest context, se fac referiri și la oportunitatea prezenței unor lucrări ale celor doi sculptori în Muzeul de artă bucureștean. Precizăm că numai cu două luni înainte, în decembrie 1950, se deschisese în fostul Palat Regal Galeria națională de artă, unde figurau două opere de tinerețe ale lui Brâncuși, Portretul pictorului Dărăscu și Somnul, ambele provenind din fostul Muzeu Simu. Noul muzeu deschis la Palat nu avea, de altfel, în patrimoniul său, la acea dată, alte sculpturi de Brâncuși. Procesul verbal menționat nu conține niciun fel de referire, nici explicită, nici interpretabilă, la o posibilă donație oferită de sculptorul român stabilit la Paris din 1904. Cercetarea sistematică și competentă a arhivei Brâncuși aflată la Muzeul de artă modernă din Paris a relevat că nu există niciun document scris și nicio declarație care să ateste dorința sau intenția lui Brâncuși de a dona atelierul său statului român. Din cele de mai sus reiese cu claritate că acest proces verbal nu poate constitui un argument pentru a afirma existența unui ipotetic refuz al unei ipotetice donații.

Deși a părăsit România la vârsta de 28 de ani, Brâncuși a continuat să-și iubească țara. Dar a iubit și a prețuit în egală măsură Franța, țara sa adopție, căreia a decis să-i lase prin testament atelierul său din Impasse Ronsin, beneficiind de susținerea prietenilor și admiratorilor săi artiști, scriitori și istorici de artă.

ACADEMIA ROMÂNĂ

Jean Cassou, istoric de artă cu o poziție importantă în Muzeul de artă modernă de la Paris, după ce achiziționează, încă din 1946, trei lucrări direct de la Brâncuși, își arată disponibilitatea de a reconstitui în cadrul muzeului atelierul conceput de artist ca operă de artă totală, în eventualitatea unei donații. Și unele muzee americane care posedau deja sculpturi de Brâncuși se arată interesate de a reface atelierul în cuprinsul lor. Astfel încât Brâncuși nu se afla în situația ingrată de a fi nevoit să găsească un adăpost pentru sculpturile sale și de a oferi opera sa statului român, a cărui ideologie și politică culturală în acel moment erau departe de a se afla în consens cu convingerile sale.

În 1950 Brâncuși solicită cetățenia franceză pe care o primește în 15 mai 1952. Prin testamentul său din data de 12 aprilie 1956 donează statului francez tot ceea ce va conține atelierul său din Impasse Ronsin nr.11, la data încetării sale din viață, cu obligația asumată de către statul francez de a-l reconstitui, de preferință, în spațiile Muzeului de artă modernă din Paris. În 30 martie 1962, Andre Malraux, ministrul culturii, inaugurează o primă reconstituire a atelierului lui Brâncuși.

Secția de Arte, Arhitectură și Audiovizual a Academiei Române